

Sådan bruger du gastrostomi-sonde

Du har fået anlagt en gastrostomi-sonde. Du og dine forældre skal nu introduceres til, hvordan I tager den i brug.

Det første døgn

Sygeplejersken hjælper jer med at komme i gang med ernæring gennem sonden. Som udgangspunkt giver sygeplejersken 15 ml. tempereret, sterilt vand som første måltid 1 time efter operationen. Hvis du tåler dette, starter du optrappingsplan med sondemad med det samme.

Børn, der er vant til at få sondeernæring, fx via nasalsonde, kan starte på fuld måltidsmængde.

Børn, der ikke er vant til at få sondemad, kan starte med ½ dosis sondemad den første dag. På dag 2 kan der øges til fuld mængde sondemad.

Såfremt der opstår intolerance, fx hvis du kaster op eller får diarré, kan mængden af sondemad reduceres til acceptabel tolerance. I det tilfælde skal I kontakte afdelingen.

Proceduren ved hvert måltid er at starte med at trække tilbage på sonden for at tjekke indholdet i mavesækken. (Hvis der kan trækkes noget tilbage, skal dette gives tilbage i mavesækken igen.) Tilbagestrækningen foretages for at tjekke, at mavesækken har optaget det forrige måltid.

Sådan gør du

Mad via sonden

- Hvis du ligger ned, når du får sondemad, så hæv hovedgærdet til 30-45 grader eller lig på siden.
- Start hvert måltid med at trække tilbage på sonden for at tjekke mavesækkens indhold – som nævnt ovenfor.
- Skyl dernæst sonden med 10 ml. vand. Brug vand – ikke syreholdige væsker, fx juice, da dette kan fortykke (koagulere) madens proteiner, så sonden forstoppes.
- Ryst sondemaden inden brug.
- Indfør den mængde sondemad, det er aftalt med diætisten, at du skal have.
- Skyl efter med 10 ml. vand.

Medicin via sonden

Når du får medicin gennem sonden, skal medicinen være flydende. De fleste tabletter kan nemt knuses og opløses i vand, og herefter kan de gives i sonden.

Medicin skal gives separat – aldrig blandes i ernæringen – af hensyn til risikoen for at sonden stopper til.

- Start med at skylle sonden med 10 ml. vand.
- Giv herefter den flydende medicin.
- Skyl efter med 10 ml. vand.

Sådan renser du sonden, hvis den stopper til

Hvis sonden er stoppet til, kan du forsøge at skylle igennem med vand. Prøv forskellige størrelser sprøjter og henholdsvis træk og tryk på stemplet på sprøjten.

Er sprøjten fortsat stoppet til, kan du skylle sonden med enten danskvand, ananasjuice eller cola. Brug cirka 5 ml. Skyller du med 5 ml. ananasjuice eller cola, så sprøjt det ind i sonden, lad det virke ½-1 time, massér sonden og skyl efter med vand.

Stopper sonden fuldstændigt til, skal du kontakte os.

Hold god hygiejne

Bruger du ernæringspumpe, skal infusionssættet skiftes hver dag. Sprøjter er "engangs" og må derfor kun anvendes til ét måltid. Sprøjter, der benyttes til at trække tilbage og skylle på sonden, skal bruges i et døgn.

Hold god mundhygiejne

Får du udelukkende ernæring via sonden, så nedsættes sekretionen af spyt i munden. Derfor er det ekstra vigtigt at du holder god mundhygiejne: børst tænder og skyl munden. Du kan eventuelt bruge mundswaps dypet i danskvand til at rense munden med.

Sådan håndterer du sondemaden

Du får en "grøn recept" af lægen, hvor der står, hvilken sondemad du skal have, og hvilke remedier I skal have i hjemmet. Recepten er gyldig i 6 måneder. Vores socialrådgiver sender recepten afsted til de firmaer, der leverer sondemad.

- Sondemaden skal opbevares ved 5-25 grader.
- Åbnet sondeernæring kan holde i 24 timer ved stuetemperatur i et lukket system (det vil sige, når sondemaden gives via pumpe).
- Åbnet sondeernæring kan holde i 24 timer i køleskabet.
- Ryst altid sondemad inden brug.

Tag kontakt til Børneafdelingens sekretariat, når det er tid til at få fornyet den grønne recept.

Når du kommer hjem

Få smertestillende efter behov

Du kan godt få ondt efter operationen og paracetamol (fx Panodil®) kan afhjælpe smerterne. Vi anbefaler, at du fast får smertestillende medicin de første par dage efter operationen (eller efter behov), dog maksimalt i 1 uge.

Fjern plaster

Plasteret over såret ved fikseringspladen kan fjernes dagen efter operationen. Bruger du ble, skal plasteret dog blive siddende i 5 dage.

Hold god hygiejne omkring gastrostomi-sonden

Sonden ligger i niveau med huden, det vil sige, at der er 2-5 mm mellem huden og fikseringspladen. Der kan sive mavevæske ud omkring dette sted, og det skal renses dagligt med saltvand eller sterilt vand de første 8-10 dage.

Let lige så stille kanten på fikseringspladen, og rens med vatpinde eller små stykker gaze. Tør huden godt bagefter.

Vent med at bade

De første 2 dage efter operationen, må du ikke komme i bad, men må vaskes med en vaskeklud. Efter 2-3 dage må du komme i brusebad. Efter 14 dage må du komme i karbad eller svømmehal, hvis der ikke er sivning omkring fikseringspladen, og stedet er helt og tørt.

Vær opmærksom på infektion

Hvis du observerer rødme, ømhed eller udpræget sivning fra fikseringsstedet, så kontakt os, da det kan være tegn på infektion, der skal behandles.

Kontakt os, hvis der opstår problemer

I skal kontakte hospitalet, hvis der opstår problemer. Fx hvis:

- sonden sidder for stramt eller for løst i de første 14 dage
- du har vedvarende smerter, der tiltager
- du får feber
- du har smerter, når du får væske eller mad igennem sonden
- hvis der opstår tegn på infektion
- hvis der går hul på sonden eller den knækker
- hvis sonden falder ud.

Kontrol

Efter 14 dage skal du til kontrol på Børneafdelingens Dagafsnit. Her bliver fikseringspladen løsnet, og I bliver instrueret i, hvordan I renser huden omkring sonden samt drejer sonden en gang rundt for at undgå, at den "gror fast". Sonden skal have et drej 1 gang dagligt.

Kontakt og mere viden

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Døgnavsnit for Børn og Unge

Tlf. 97 66 34 25

Vi træffes bedst: Mandag – fredag 10.00 – 12.00